

Asia: VN/27993/2024

Lausuntopyyntö Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman luonnoksesta vuosille 2026-2033

1 Johdanto

1. Johdanto

Setlementti Tampere kiittää mahdollisuudesta lausua Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman luonnoksesta vuosille 2026-2033. Johdanto on selkeä ja taustoittaa hyvin suunnitelmaa.

Pitkä kokemuksemme lähisuhdeväkivallan (perhe-, seksuaali-, kiusaamis- ja kunniaväkivallan) kaikkien osapuolten auttamisesta osoittaa, että uhrin auttamisen lisäksi toimenpiteitä ja palveluja tulee kohdentaa kaikille väkivallan osapuolille, jotta väkivallan kierre voidaan katkaista. Istanbulin sopimuksessa ja myös tässä suunnitelmassa asia tiedostetaan, mutta tätä näkökulmaa ei tuoda riittävän painokkaasti esiin ja se tulisi mainita myös suunnitelman johdannossa. Jo johdantotekstissä olisi tärkeä korostaa, että väkivallan tekijät tarvitsevat muutakin kuin rikosvastuun ja rangaistuksen, eli tukea ja toimenpiteitä, joiden avulla heitä voidaan auttaa jatkossa toimimaan ilman väkivaltaa.

1.1 Toimeenpanosuunnitelman valmistelu ja lähtökohdat

Suunnitelmaa on valmisteltu huolellisesti ja laajasti, ja sen lähtökohtia ja kytköksiä muihin ohjaaviin asiakirjoihin ja suunnitelmiin on avattu riittävästi.

Suunnitelma on laadittu hyvin edellisten toimenpidekausien pohjalle ja siinä on huomioitu hyvin GREVIOLta saatu palaute ja toimenpidesuosituksset. Myös järjestöjä on hyvin osallistettu ja kuultu valmistelussa. Suunnitelman läpileikkaavat tavoitteet ovat peruteltuja, ja erityisen tervetullut painotus on risteävien haavoittuvuustekijöiden parempaan huomioimiseen. Kokemuksemme mukaan nykyinen palvelu- tai oikeusjärjestelmä ei huomio riittävästi haavoittuvia ryhmiä, vaan moniperustaista syrjintää kohtaavat ryhmät ovat päinvastoin olleet heikommassa asemassa väkivallan tunnistamisen, siihen puuttumisen, palvelujen saamisen ja oikeuksien toteutumisen suhteen. Tämän korjaamiseen on jatkossa panostettava väkivallan ehkäisyssä ja osoitettava myös riittävästi resursseja.

Setlementti Tampere jakaa mm. NYTKIKSEN lausunnossaan esittämän huolen, että toimintasuunnitelman toteuttamiselle ei ole osoitettu erillistä määrärahaa ja väkivallan ehkäisyn koordinaatorakenteet jäävät suunnitelmassa edelleen epäselviksi. Jos suunnitelman toteuttaminen jää rahoitettavaksi vain eri hallinnonalojen olemassa olevista resursseista eikä sille osoiteta muita määrärahoja, niin tavoitteissa ei tulla edistymää eikä väkivallan ehkäisy tehostu Suomessa nykytilaan verrattuna vaan voi jopa heikentyä. Järjestöjen, hyvinvointialueiden ja valtion ja tapahtuneiden ja vielä tulossa olevien rahoitusleikkausten vuoksi tukipalvelut väkivallan osapuolille ovat jo vähentyneet ja vähenemässä edelleen vuodesta 2026 eteenpäin, ellei asialle tehdä jotain. Tämä vaarantaa väkivallan ehkäisyn. Myös GREVIO edellytti jo vuonna 2019 antamissaan suosituksissa Suomelta johdonmukaisempaa ja paremmin resursoitua lähestymistapaa Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoon.

Setlementti Tampere yhtyy NYTKIKSEN vaatimukseen, että tämän toimeenpanosuunnitelman ja Suomen tulee vastata paremmin GREVION suosituksiin ja varmistaa siis myös toimintaohjelman toteuttamiselle tarvittavat resurssit. Erityisesti väkivaltatyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytykset ja palvelut on turvattava.

1.2 Toimeenpanosuunnitelman rakenne

On hyvä ratkaisu noudattaa suunnitelmassa samaa rakennetta kuin Istanbulin sopimuksessa. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien huomioiminen ja painottaminen tässä suunnitelmassa on erittäin hyvä, koska palvelu- tai oikeusjärjestelmä ei nyky muodossaan huomio mitenkään erityisesti risteäviä haavoittuvuustekijöitä. Haavoittuvat ryhmät ja moniperustaista syrjintää kohtaavat ryhmät ovat kokemustemme mukaan olleet tähän asti selvästi heikommassa asemassa väkivallan tunnistamisen, siihen puuttumisen, palvelujen saamisen ja oikeuksien toteutumisen suhteen, joten tähän on perusteltua panostaa tulevilla kaudella.

1.3 Toimeenpanosuunnitelman toteutuksen koordinointi ja seuranta

Koordinaation ja seurannan merkitys tulee suunnitelmassa hyvin esiin, mutta kuvaus siitä, miten ja millä rakenteilla parempaan koordinaatioon voitaisiin päästä, jää vielä liian yleiselle ja epämääräiselle tasolle. Millä toimijalla tulisi olla koordinaatiovastuu tulevaisuudessa ja miten itsenäisesti omista lähtökohdistaan ja erilaisilla resursseilla toimivat järjestöt voitaisiin aiempaa paremmin osallistaa toimintasuunnitelman rakentamiseen, toteuttamiseen ja seurantaan aitoina kumppaneina julkisen sektorin rinnalla? Järjestöjen vahvempi mukaan ottaminen kaikissa vaiheissa sekä myös toimivimpien koordinaatiomallien etsimiseen tulisi kuvata suunnitelmassa paremmin.

1.4 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan esiintyvyys

Lukuun on kiteytetty hyvin ja riittävän laajasti uusin väkivaltaan liittyvä tutkimus- ja tilastotieto.

2 Tavoitteet ja toimenpiteet

2 Tavoitteet ja toimenpiteet

Toimeenpanosuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat oikeasuuntaisia, mutta monet niistä ovat tässä luonnoksessa jääneet liian yleiselle ja epämääräiselle tasolle. Verbit "pyritään" ja "edistetään" kuvaavat kyllä hyvää tahtotilaa, mutta eivät vielä kerro, mitä konkreettisesti tehdään, missä/ kenen kanssa ja mitä resursseja ja mahdollista erillistä rahoitusta toteuttamiseen tarvitaan. Setlementti Tampere kaipaa tavoitteisiin lisää konkretiaa sekä toimenpiteitten tarkempaa kuvaamista, jotta

asioissa edistymistä ja muutosta voitaisiin käytännössä mitata ja seurata. Myös vastuut, työnjako ja tarvittava yhteistyö tulisi kuvata toimenpiteissä tarkemmin, samoin toteuttamisen aikataulu sekä seurantatapa.

2.1 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ennaltaehkäisy

Ennaltaehkäisevä työ ja sen merkitys on toimeenpanosuunnitelmassa hyvin esillä. Suunnitelmassa on nostettu hyvin esiin myös miesten rooli väkivallan ehkäisyssä. Kansalaisjärjestöjen asiantuntemus väkivaltatyössä ja niiden tekemä työ väkivalta-tietoisuuden lisäämiseksi tunnistetaan suunnitelmassa. Suunnitelmassa tulisi korostaa enemmän potentiaaliin väkivallan tekijöihin vaikuttaminen ja tekijöiden kanssa tehtävän työn väkivaltaa ennalta ehkäisevä merkitys, ja nostaa myös siihen liittyviä toimenpiteitä tähän osioon.

Järjestöt on mainittu tärkeänä toimijana toimenpiteen 1.1 vastuutahoissa sekä toimenpiteessä 1.5, mutta ne eivät kykene näitä toimenpiteitä edistämään, jos sote-järjestöjen avustuksiin suunnitellut leikkaukset kohdistuvat koko laajuudessaan myös väkivallan ehkäisytyötä tekeviin työmuotoihin.

Näkyviä vaikuttamiskampanjoita tarvitaan lisää ja siksi toimenpide 1.2. on erittäin tärkeä väkivallan vähentämiseksi ja asenneilmapiirin muuttamiseksi. STEA:n tulevat leikkaukset järjestörahoituksesta ovat kuitenkin selkeässä ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa, koska STEA on kohdentamassa leikkauksia nimenomaan järjestöjen tekemään vaikuttamistyöhön, jonka puitteissa tietoisuuden lisäämistä ja kampanjointia on tehty. Jos sote-alan järjestöiltä häviää kolmasosa tai uusimpien esitysten mukaan jopa yli puolet rahoituksesta vuosien 2026-2027 aikana, ne menettävät merkittävän osan myös väkivaltatyön asiantuntijoistaan ja sitä myöten myös vuosikymmenten aikana kertynyttä asiantuntemusta, eivätkä ne voi tehdä ennaltaehkäisevää työtä samassa laajuudessa kuin ennen saatikka tukea tärkeinä yhteistyötahoina myöskään vaikuttamiskampanjoita tai toimia verkostoissa. Järjestöjä uhkaavat leikkaukset tulevat leikkaamaan merkittävän osan nimenomaan ennaltaehkäisevästä työstä, koska väkivallan ennalta ehkäisy on ollut pitkälti järjestöjen työn varassa.

Toimenpide 1.2 on esitetty ehdollisena eli se toteutetaan vain, mikäli sille saadaan erillisrahoitus. Erillisrahoituksen edellyttäminen on sinänsä hyvä asia, mutta olisi tärkeä kuvata tarkemmin, mistä tällaista rahoitusta on tarkoitus hakea ja miten se jaetaan vastuutahojen ja myös järjestöjen kesken, jotka osallistuisivat kampanjan toteuttamiseen. Jos erillisrahoitusta ei saada, pitäisi olla varasuunnitelma, miten kampanja voidaan toteuttaa siitä huolimatta, koska Suomessa ei ole viime vuosina toteutettu valtakunnallisesti näkyviä vaikuttamiskampanjoita naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi. Esimerkiksi uudesta suostumusperustaisesta seksuaalirikoslaista tiedottamiselle olisi edelleen suuri tarve.

Toimenpiteeseen 1.5 tarvittaisiin tarkempi kuvaus, mitä hyviä käytäntöjä aiotaan edistää ja miten. Esimerkiksi Pirkanmaalla, jossa Setlementti Tampere, Seri-tukikeskus, poliisi ja oppilaitokset ovat tehneet jo muutaman vuoden tuloksellista seksuaalirikoksia ennalta estävää työtä erilaisissa tapahtumissa ja kehittäneet nuorille turvallisemman bilettämisen ja turvallisemman seurustelun

materiaaleja. Tätä työtä ei kuitenkaan voida jatkaa, jos sekä hyvinvointialueen että järjestöjen resurssit vähenevät ja joudutaan suuntaamaan yksinomaan jo uhreiksi joutuneiden tukeen.

Pelkästään tukimateriaalien tuottaminen ja jalkauttaminen eivät ole riittäviä edistämään tavoitteita toimenpiteessä 1.8., koska materiaaleja on ollut aiemminkin hyvin saatavilla, mutta ongelmana on ollut enemmän se, että niitä ei ehditä/ osata käyttää kouluissa. Toimenpiteitä pitäisi suunnata siis myös opettajien kouluttamiseen, kuten toimenpiteessä 1.9. esitetään (tosin siinäkin vain ”pyritään” tähän). Kouluttamisen painopiste tulisi olla opettajien asenteiden muokkaamisessa, jotta opettajat kokisivat näiden asioiden opettamisen osaksi normaalia työtehtäväänsä ja he rohkaistuisivat näiden teemojen käsittelyssä. Järjestöt ovat pitkään käyneet viemässä tätä osaamistaan kouluihin ja oppilaitoksiin, mutta usein kertaluontoisina tunteina ja sattumanvaraisesti sen mukaan, jos koulu/ opettaja on huomannut tätä pyytää ja jos alueella on toiminut sopiva järjestö sitä tuottamaan. Jos järjestöjen rahoitusleikkaukset toteutuvat esitetyssä laajuudessa, koulut ja oppilaitokset jäävät tässä pitkälti omilleen. Pitkällä tähtäimellä pysyvämpi tapa vaikuttaa koulujen seksuaali-, tunne- ja turvataitokasvatukseen olisi tehdä siitä lainsäädännöllä velvoittavaa, jolloin se on pakko huomioida myös opettajien/ kasvattajien perus- ja täydennyskoulutuksissa ja varata sille myös riittävästi aikaa koulujen arjessa.

Toimenpiteessä 1.11. ilmaus ”Huomioidaan mahdollisuuksien mukaan” ei vaikuta kovin määrätietoiselta pyrkimykseltä edistää tätä tavoitetta, vaan samat esteet, jotka ovat selittäneet väkivaltateemojen vähyyttä tai puuttumista tutkintojen sisällöistä tähänkin asti, hyväksytään esteinä jatkossakin, koska on helppo todeta, että ne eivät mahdu tai ole tärkeitä sisältöjä opetuksessa. Väkivaltateemat ovat jääneet tutkinnoissa toistaiseksi vapaavalintaisten kurssien tai täydennyskoulutusten varaan, koska väkivallan ehkäisyä ja siihen liittyvää osaamista ei mielletä lakisääteisiksi työtehtäviksi. Siksi tehokkaampi tapa edistää tätä toimenpidettä voisi olla väkivaltatyön rakennelain edistäminen, jossa edellytettäisiin väkivaltaosaamisen sisällyttämistä keskeisten ammattialojen perustutkintoihin.

Järjestöt ovat paitsi tärkeitä myös välttämättömiä toimijoita toimenpiteessä 1.12, mutta tämä rooli on vaikeutunut merkittävästi jo tänä vuonna, kun STEA on leikannut järjestöiltä rahoitusta 10% vuonna 2025 juuri ammatilaisiin suuntautuvasta työstä. Toimenpiteessä tulisikin huomioida, millä resursseilla järjestöt pystyvät jatkossa tarjoamaan väkivaltaosaamistaan ammatilaisille, jos sitä ei enää pystytä tekemään STEA:n avustusten turvin.

2.2 Väkivallan uhrien tuki ja palvelut väkivallan kaikille osapuolille

Sivulla 37 toimivana rakennemallina esitetty THL:n avainhenkilömalli voi olla edelleen toimiva jollain alueilla, mutta Setlementti Tampereen kokemusten mukaan se ei ole ollut kovinkaan toimiva Pirkanmaalla, jossa on kehitetty sen sijaan paljon tuloksellisempia malleja yhteistyölle väkivalta-asioissa. Sen sijaan Pirkanmaan väkivaltatyön verkosto on onnistunut toimimaan jo lähes 15 vuotta Pirkanmaalla laajana, näkyvänä ja tuotteliaana moniammatillisena väkivaltatyön

ammattilaisverkostona, joka on nykyään hyvinvointialueen vetämä ja jossa on edustaja myös lähes jokaisesta Pirkanmaan kunnasta. Sen alla toimivat erityisverkostot, jotka ovat vastanneet väkivaltateemojen kouluttamisesta (nykyisin vuosittaisten Väkivaltatyön messujen muodossa), verkostotyöstä asiakastyössä, uusimman tiedon jakamisesta, vaikuttamistyöstä ja näkyvyydestä erilaisissa tapahtumissa (mm. Oranssit päivät). Polulle-hanke on lupaava lisä tähän, mutta hanke on vasta alkanut eikä siitä ole vielä tuloksia.

Setlementti Tampere pitää hyvänä, että erityispalvelujen ja kulttuurisensitiivisyyden tarve on tunnistettu suunnitelmassa kohdassa "Erityispalveluiden verkosto ja kulttuurisensitiivisyys" (s. 40-41). Tässä kohdassa pitäisi kuitenkin vahvemmin korostaa, että kunniaan liittyvällä väkivallalla on usein vahva yhteisöllinen ulottuvuus. Ennaltaehkäisevä työ mahdollisten tekijöiden kanssa on monesti välttämätön edellytys uhrin tai kokijan pitkäkestoisen turvallisuuden varmistamiseksi. Siksi uhrikeskeistä työskentelyä kunniaan liittyvissä konfliktitilanteissa ei tule ymmärtää kapeasti siten, että työ rajattaisiin yksinomaan uhrin kanssa tehtäväksi.

Tavoitekokonaisuuden 4 tavoitteet ovat muuten erittäin hyviä, mutta niissä korostetaan liikaa vain hyvinvointialueiden roolia. Hyvää on, että esim. toimenpiteessä 2.2. järjestöt on huomioitu myös mahdollisina palveluntuottajina, mutta pelkkien hyvinvointialueiden roolin korostaminen johtaa helposti siihen, että tavoite nähdään veloitteena hyvinvointialueille tuottaa itse lisää sekä uhrien että tekijöitten palveluja. Hyvinvointialueilla on käynnissä tällä hetkellä voimakas ostopalveluiden vähentäminen ja niiden siirtäminen takaisin omaksi tuotannoksi. Väkivaltatyön palveluiden osalta tämä tarkoittaisi, että menetettäisiin usean vuosikymmenen aikana järjestöissä kehitettyä osaamista ja kokemusta palveluiden järjestämisestä, kun hyvinvointialueet lähtisivät rakentamaan väkivaltatyön palveluja alusta lähtien itse. Myöskään väkivallan osapuolten kannalta ei ole samantekevää, missä palvelu tuotetaan. Väkivaltaa kokeneiden ja varsinkin tehneiden asiakkaiden tavoittamiseksi ja luottamuksen saavuttamiseksi on Setlementti Tampereen pitkän kokemuksen mukaan usein ratkaisevaa, että palveluja voi saada anonyymisti ja matalalla kynnyksellä. Tämä on mahdollista järjestölähtöisessä työssä mutta ei useinkaan viranomaisten tuottamissa palveluissa, joita sitovat paljon tiukemmat ammatti- ja kirjaamisveloitteet.

Riittävän pitkäaikaisen tuen tarjoaminen olisi myös järjestöjen oma toive niiden nykyisin tuottamissa palveluissa. Järjestöjen päärahoittajana toimivan STEA:n avustusehdot rajaavat kuitenkin lähtökohtaisesti yksilöllisen tuen ja kriisiavun keskimäärin viiteen tapaamiseen. Tämä voitaisiin helposti muuttaa poistamalla tällaiset rajoitukset ja antamalla palvelun tuottajan itse määritellä tuen keston asiakkaiden tarpeiden mukaiseksi.

Toimenpide 2.8. on konkreettinen ja selkeä, mutta tällaisen muutoksen kaikki vaikutukset, hyödyt ja riskit tulisi selvittää ennen sen toteuttamista. Setlementti Tampere näkee yhtenä riskinä Seri-tukikeskusten siirtymisessä hyvinvointialueiden alle sen, että tämän jälkeen jokainen hyvinvointialue järjestää sen palvelut omalla tavallaan, eivätkä Seri-tukikeskukset olisi jatkossa enää niin yhtenäisiä toimintatavoiltaan ja palveluiltaan. Myös hyvinvointialueiden talousvaikeudet vaikuttaisivat suuremmin tukikeskusten resursointiin ja sitä kautta asiakkaiden palveluihin, mikä voisi lisätä alueellista eriarvoisuutta. Riskinä on myös, että keskuksiin varattu rahoitus ohjautuisi jatkossa

hyvinvointialueen muihin kuluihin, ellei se olisi korvamerkittyä, koska hyvinvointialueet (aiemmin kunnat) panostavat palveluissaan herkemmin muihin kohderyhmiin kuin seksuaaliväkivallan uhreihin. Tälläkään hetkelläkään Seri-tukikeskukset eivät pysty vastaamaan joka alueella uhrien tarpeisiin, varsinkaan psykososiaalisen tuen osalta, eikä ole todennäköistä, että rahoitusvaikeuksista kärsivät hyvinvointialueet panostaisivat niihin jatkossa nykyistä enempää. Tukikeskuksilla on oltava jatkossakin selkeä kansallinen koordinaatio ja korvamerkityt resurssit tulisi jatkossakin säilyttää, jotta uhrit saisivat keskuksista tarvitsemansa avun.

Toimenpide 2.9. on selkeä ja erittäin hyvin muotoiltu, ja siinä on otettu kantaa myös resursseihin. Muissa toimenpiteissä pitäisi huomioida samalla tavalla resurssit, koska ne ovat useissa tapauksissa se syy, joka selittää, miksi toimenpide onnistuu/epäonnistuu ja tavoitteeseen päästään/ ei päästä.

Toimenpiteessä 2.10 ”pyritään” varmistamaan rahoitus, kun turvakotien kohdalla resursseja yksiselitteisesti vahvistetaan. Nollalinja on tiiviisti turvakoteihin kytketty ja niihin ohjaava ensilinjan päivystyspalvelu, joten sen rahoitusta tulisi varmistaa vähintäänkin yhtä määrätietoisesti ja samassa linjassa turvakotien kanssa. Nollalinjan palvelun tunnettuuteen on panostettava kansalaisten ja Nollalinjalle ohjaavien ammattilaisten keskuudessa, jotta nk. piilossa oleva väkivalta näyttäytyisi nykyistä paremmin. Tunnettuuden kasvua ei nykyisillä resursseilla ole merkittävästi tapahtunut (ks. THL, tunnettuustutkimus 2025).

Setlementti Tampereen toteuttamalle Nollalinjalle on kertynyt v. 2016 alkaen kokemuseräistä tietoa siitä, millaisissa tilanteissa 24/7 anonyymiin palveluun otetaan yhteyttä. Ympäri vuorokautisesti saavutettavissa oleva palvelu tukee sekä akuuteissa tilanteissa (ensi kertaa yhteyttä ottavat), että pitkittyneiden kriisien eri vaiheissa (jo aiemmin, kriisin eri vaiheessa yhteyttä ottaneet). Nollalinjalta haetaan psykososiaalista tukea myös muihin palveluihin pääsyä odotettaessa. Riittävästi resurssoituna palvelussa kyetään vastaamaan akuuttiin avuntarpeeseen. Nyt kaikkiin puheluihin ei pystytä vastaamaan. Kun apua saadaan ajoissa, sillä pystytään pelastamaan jopa ihmishenkiä.

Pidämme hyvänä, että kunniaan liittyvä väkivalta (KLV) on nostettu omaksi toimenpiteekseen 2.11. Vastuutahoissa järjestöjä ei ole huomioitu tärkeinä kumppaneina, vaikka KLV:hen liittyvä erityisosaaminen ja -palvelut ovat vielä vahvemmin järjestöjen tuottamia kuin muissa lähisuhdeväkivallan muodoissa. Monikielisen tiedotuksen ja kokijoiden motivoinnin lisääminen lisää palvelutarvetta, ja siksi tulisi myös varmistaa, että lisääntyvään palvelujen kysyntään pystytään vastaamaan. Ei riitä, että toimenpiteessä viitataan saatavilla olevaan apuun, koska tätä ilmiötä ymmärtäviä palveluita ei ole kattavasti saatavilla. Hyvinvointialueiden palvelut eivät pysty tällä hetkellä vastaamaan KLV-asiakkaiden tarpeisiin, koska ammattilaisilla ei ole riittävästi osaamista tunnistaa tai auttaa asiakkaita KLV-tilanteissa eikä sitä ole mahdollista nopeasti lisätä suppeilla täydennyskoulutuksilla. Jos KLV-työn asiantuntemusta halutaan vahvistaa, se tulisi tehdä vahvistamalla järjestöjen edellytyksiä jakaa omaa KLV-asiantuntemustaan.

Palveluiden saatavuuden edistäminen on erittäin tärkeä toimenpide (3.2), mutta tämä toimenpide tarvitsisi tarkempaa avaamista, miten sitä on tarkoitus edistää. Saatavuus liittyy kiinteästi

käytettävissä oleviin resursseihin, jotka tällä hetkellä näyttävät olevan voimakkaasti heikentymässä sekä hyvinvointialueiden että järjestöjen palveluista. Saatavuutta ei voida edistää ilman, että palveluiden resurssit varmistetaan, ja tähän tarvitaan konkreettisempia toimenpiteitä.

2.3 Väkivallan uusiutumisen estäminen ja rikosvastuun toteutuminen

Tavoitteen 6 taustatekstissä liittyen väkivallan huomioimiseen ja riskinarviointeihin huoltajuus- ja tapaamiskiistoissa (s. 50) on erittäin hyviä GREVION antamia suosituksia, mihin asioihin tarvittaisiin korjauksia, mutta suunnitelmassa ei ole yhtään siihen liittyvää toimenpidettä. Setlementti Tampere katsoo, että sellainen pitäisi suunnitellaan lisätä, koska kohtaamme palveluissamme jatkuvasti asiakasperheitä, joilla on ongelmia siinä, ettei väkivaltaa huomioida riittävästi tapaamis- ja huoltoprosesseissa vaan uhrin kokemus siitä sivuutetaan. Myös lapsen etu tulisi huomioida paremmin viranomaisprosesseissa näissä tilanteissa, mitä toimenpiteellä 3.7 tavoitellaankin, vaikka toimenpide jää vielä melko yleisen tason toteamukseksi ilman konkreettisten toimien kuvausta.

Toimenpiteessä 3.8 mainitut palvelut turvata kaikille vanhemmille ja lapsille, joiden perheissä on vanhempien välistä väkivaltaa, eikä vain eroaville vanhemmille ja heidän lapsilleen. Kaikki vanhemmat eivät eroa väkivallasta huolimatta ja lapsilla, jotka asuvat väkivallan keskellä myös turvakotijakson jälkeen, on vähintään yhtä suuri tarve palveluille. Hyvinvointialueet/ lastensuojelu eivät pysty tällä hetkellä tarjoamaan näillekään lapsille riittäviä palveluja, joten heidän rajaamisensa tavoitteen ulkopuolelle ei ole perusteltua. Tähän tarvittaisiin myös tarkempi kuvaus toimenpiteestä, millä lasten tarvitsemat palvelut aiotaan turvata nykyisessä hyvinvointialueiden taloustilanteessa.

2.4 Toimien yhteensovittaminen ja tiedonkeruu

Tavoitteen 8 toimenpiteillä ei riittävästi vastata näihin GREVION vaatimuksiin: ”GREVIO edellyttää, että Suomi takaa riittävän rahoituksen ja henkilöstöresurssit toimeenpanosuunnitelman toimenpiteille. GREVIO on kehottanut Suomea tukemaan väkivallan ehkäisyssä työskenteleviä järjestöjä ja muita toimijoita ja tekemään niiden kanssa enemmän yhteistyötä. Myös paikallisille hallintoelimille on taattava tarvittavat resurssit.” Tämän tavoitteen alaisissa toimenpiteissä ei näy, miten toimenpiteille taataan riittävät resurssit ja miten väkivallan ehkäisytyötä tekeviä järjestöjä tuetaan myös niiden resurssien riittävyyden suhteen.

Toimenpide 4.2. on liian ympäröivä ja siitä puuttuu konkretia. Miten järjestöjen toimintaedellytyksiä aiotaan edistää ja millä muulla tavalla järjestöjä on tarkoitus huomioida osana

moniammatillista kehittämistä kuin ne on jo tähän astikin huomioitu? Järjestöt ovat olleet hyvin vahvasti mukana väkivaltatyön moniammatillisessa kehittämisessä sekä paikallisesti että valtakunnallisesti, joten tällä toimintakaudella pitäisi tapahtua jotain enemmän ja sellaista, missä järjestöjen vahva asema ja osaaminen väkivaltatyössä liitettäisiin asetuksilla tai lainsäädännöllä pysyväksi osaksi julkista palvelujärjestelmää ja sille osoitettaisiin pysyväisluonteisempi rahoitusmalli, joka ei ole sidoksissa poliittisiin valtasuhteisiin.

Yleisiä huomioita

Yleisiä huomioita

Istanbulin sopimus on tärkeä kansainvälinen sopimus, jota on syytä pitää esillä jatkuvasti. Sopimuksen toimeenpanosuunnitelma on merkittävä asiakirja. Kiitämme sen valmistelijoita ja toivomme, että lausunnossamme esille tuodut huomiot näkyvät valmiin suunnitelman konkretisoituessa toiminnaksi.

Naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta on kansanterveydellinen ja -taloudellinen ongelma. Se on iso yhteiskunnallinen ongelma, johon on puututtava ja jota on ehkäistävä kaikilla areenoilla eri toimijoiden yhteistyönä. Tarvitsemme muutoksia yhteiskunnallisessa ilmapiirissä. Sillä, millaisiin parisuhteen ja vanhemmuuden malleihin me kasvatamme uusia sukupolvia ja millaista käytöstä ja tekoja me tänä päivänä hyväksymme tai ihannoimme, pystymme vaikuttamaan naisiin kohdistuvan väkivaltaan ja lähisuhdeväkivaltaan. Joko ehkäisemään sitä tai ruokkimaan. Vastuu on yhteinen.

Selvää on, että tarvitsemme tukea ja apua väkivallan kohteeksi joutuneille tai sitä todistaneille. Tarvitsemme myös tukea (psykoedukaatio, terapia, kuntoutus yms.) omien käyttäytymismallien ja toiminnan muuttamiseksi väkivallan tekijöille ja potentiaalisille tekijöille.

Sekä vaikuttamistyöstä, että tukipalvelujen tarjoamisesta järjestötoimijoilla on valtavasti kokemusta ja osaamista. Järjestöjen kynnyksettömät, anonyymit, maksuttomat palvelut, joista puuttuu viranomaistoimintaan aina liitettävä kontrolli, tavoittavat ihmiset vaikeissa elämäntilanteissa. Nämä palvelut on turvattava riittävällä resurssoinnilla. Se on kansantaloudellisesti ja eettisesti kestävä ratkaisu.

Janhunen Mervi

Setlementti Tampere ry - Satu Hintikka, Väkivaltatyön johtaja, Setlementti Tampere ry ja Mervi Janhunen, toiminnanjohtaja, Setlementti Tampere ry